

Társaság a Szabadságjogokért beszámolója
a hazai fogva tartási helyeken tartózkodó személyek jogainak és érdekeinek
védelmére irányuló tevékenységéről

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő civil szervezet pályázatot nyújt be, hogy ismét az alapvető jogok biztosa a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: OPCAT) 3. cikke szerinti nemzeti megelőző mechanizmusként létrehozott Civil Konzultációs Testület (a továbbiakban: CKT) tagja lehessen.

A TASZ 1994. évi megalapulása óta foglalkozik fogyatékosügyei kérdésekkel, köztük kiemelten a fogyatékosokkal élő embereket nagylétszámú intézetekben érő jogsértésekkel.

A 2010/2011. évben a TASZ tényfeltáró monitoring-programot indított a fogyatékosokkal élő személyek nagy létszámú bentlakásos intézményeiben. A látogatások célja az intézményben lakó személyek alkotmányos jogai érvényesülésének és a szolgáltatásokkal való elégedettségének vizsgálata volt. Akkor nem volt olyan törvény alapján működő monitoring mechanizmus, amely a bentlakásos intézmények teljes rendszerének működését az emberi jogok védelme szempontjából is hatékonyan és rendszeresen vizsgálta volna. Nem volt olyan mechanizmus, amely egyfelől folyamatos visszajelzést adna a szolgáltatók, másfelől pedig reális adatokat és a reformhoz szükséges impulzusokat szolgáltatna a hazai társadalompolitika alakítói számára. Az intézetlátogatások során több napot töltöttünk a területen és kiemelten fontos volt számunkra, hogy minél több lakóval beszéljünk. Végül az intézetek passzív ellenállása és a kifejezett jogosítványunk hiánya miatt csak a Tolna megyei intézeteket (belecskai Mechwart András Otthon, bonyhádi Árpád-házi Szent Erzsébet Otthon, pálfai Tölgyfa Otthon, Tolna Megyei Önkormányzat Integrált Szociális Intézménye Székhely Otthona) és a Veszprém megyei Darvastói Foglalkoztató Intézetet látogattuk meg.

A 2016. évben együttműködtünk a Mental Disability Advocacy Centerrel a nemzetközi intézménymonitorozó projektjének végrehajtásában, ahol mind a leendő monitorozó szakemberek képzésében, mind az intézmények látogatásában részt vettünk. 2016 júliusában munkatársunk, Verdes Tamás intézménymonitorozó látogatást vezetett a Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekotthonába, amely intézetben 96 gyermek és fiatal felnőtt lakik, 2016 novemberében pedig tagja volt annak a monitorozó csapatnak, aki ellátogatott a gödi Topház Speciális Otthonba, de ezen látogatás végül az intézet ellenállása miatt meghiúsult. Szintén a projekt részeként Milanovich Dominika - aki 2016 novemberében vette át a TASZ-ban a Fogyatékosügyei Program vezetését - 2017 januárjában látogatást tett a Debreceni Szociális Szolgáltató Központban, ahol 137 súlyos-halmozott fogyatékosokkal élő gyermek és felnőtt lakik.

2016 novemberében Verdes Tamás és dr. Kapronczay Stefánia elvégezte a tatai Szent Gergely Lakóotthon emberi jogi szempontú monitorozását is, a fenntartó Esőemberekért Egyesület kérésére.

Sajnálatos módon a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság mára teljesen ellehetetlenítette a civilek és a fogyatékosügyi szervezetek által elvégezhető intézménymonitorozást. Így a fogyatékossgal élő embereket ellátó szociális ápolást-gondozást nyújtó, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek intézeteiben zajló rendszerhibákról és sorozatos jogsértésekről elsősorban a jogsegélyszolgálatunkhoz beérkező megkeresések, valamint ügyfeleink - akiknek elsősorban gondnokság megszüntetési eljárásokban biztosítunk ingyenes jogi képviseletet - beszámolóí alapján tájékozódunk.

Az elmúlt évben a következő intézetek lakóinak nyújtottunk jogi segítséget: szakolyi Szent Lukács Görögkatolikus Integrált Szolgáltató Központ, Kéthelyi Értelmi Fogyatékosok Otthona, őrbottyáni Juhász Zsófia Református Szeretetotthon Fogyatékosok Ápoló és Gondozó Intézménye, zalaegerszegi "Mandulavirág" Fogyatékkal Élők Református Gondozóháza, tekerespusztai Fejér Megyei Integrált Szociális Intézmény, valamint a darvastói Veszprém Megyei Fogyatékos Személyek, Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye 9. számú telephelye,

A tavalyi év folyamán a tekerespusztai, illetve darvastói intézetekben több ízben is jártak munkatársaink. Ugyan e látogatások elsődleges célja a konkrét ügyfeleinkkel való kapcsolattartás volt, ottlétünk során emberi jogi szempontból problémás helyzetekkel találkoztunk, több lakó is rendszeresen előforduló jogsértésekről számolt be (túlgyógyszerezés, szabad mozgás korlátozása).

Mindemellett növekvő aggodalommal figyeljük a hazai kitagolási folyamat alakulását. Olyan hírek jutottak el hozzánk, amelyek szerint az újonnan épülő lakóotthonokat elhagyott helyekre, például árvízvédelmi és mezőgazdálkodási területekre, nem ritkán állattelepek közvetlen szomszédságában tervezik létrehozni, és ez a szakmai programokban megjelölt címek alapján is igazoltnak látszik. Hangsúlyozni szeretnénk továbbá, hogy az a konstrukció, amely szerint a támogatott lakhatás részeként a foglalkoztatás és az étkezés továbbra is a nagylétszámú intézetben történne, nem felel meg a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 19. cikkében foglaltaknak.

A Civil Konzultációs Testületben való tagság első hároméves ciklusának összességében pozitív tapasztalatai, a szakmailag magas szintű működés, valamint az a kétirányú kommunikációra és érdemi együttműködésre való törekvés, amely az elmúlt éveket jellemezte ezen a fórumon, bizakodásra ad okot számunkra a jövőre nézve.

Így a Társaság a Szabadságjogokért szeretné folytatni az együttműködést a Civil Konzultációs Testület tagjaként és szaktudásával szívesen járul hozzá a Nemzeti Megelőző Mechanizmus sikeres működéséhez annak érdekében, hogy addig is, amíg léteznek a fogyatékossgal élő emberek által lakott nagylétszámú intézetek, a lehető legkevésbé legyenek kitéve az ott élő emberek a jogsértések veszélyének.

Budapest, 2017.11.16.

Tisztelettel:

.....
dr. Szabó Máté
szakmai igazgató
Társaság a Szabadságjogokért

